

Sunuş

19.-20. Kasım 2004, *Workshop on Turkish Dialects*

Düzenleyenler: Orient-İnstitut İstanbul (OII), Dr. Filiz Kiral, PD Dr. Claus Schönig
ve Prof. Dr. Mehmet Ölmez (Yıldız Teknik Üniversitesi)

Filiz Kiral
(İstanbul)

İki günlük bu toplantıya Türkiye'nin değişik üniversitelerinde çalışmakta olan akademisyenler, özellikle de ağırlıklı olarak Türkçenin lehçelerini, ağızlarını çalışanlar davet edilmiştir. Buna ek olarak da yurtdışından Türk diyalektolojisinin önemli konuları ve dil alış-verişleri/etkileşimleri üzerine çalışmalar yapan akademisyenler seçilmiştir.

Katılımcı ve dinleyicileri ev sahibi olarak Filiz Kiral, Claus Schönig ve Manfred Kropp'un kabulünden sonra toplantı Filiz Kiral'ın genel anlamda diyalektolojinin, özeldede ise Türk diyalektolojisinin önemini, diyalektoloji çalışmalarının gereğini, kapsamını ele alan kısa bir konuşmasıyla başladı. Devamla Oğuz grubu Türk dillerinin tarihi üzerine (Claus Schönig), teori ve yöntem konusunda (Gürer Gülsevin / İzmir), fonetik konusunda (Volkan Çoşkun / Muğla) duruldu; Türkiye'de diyalektoloji çalışmalarındaki metodoloji / yöntem sorunları ele alındı, formüller sunuldu ve eleştiriler ortaya kondu. Bu noktada ağırlıklı olarak özellikle Türkiye'de yayımlanan diyalektoloji çalışmalarındaki fonetik sorunu üzerine olan tartışmalar ele alındı. Bu meseleyle özellikle ilgileniyoruz, çünkü burada sunulan fonetik kayıtlar ve onların değerlendirilmesi enstitü projemizin kapsamı içinde ortaya konulmuş veri bankasının oluşturulmasında önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye'nin farklı bölgelerinden katılımlı bildirilerde (Mehmet Ölmez / İstanbul) söz varlığı,

(Faruk Yıldırım / Adana) biçimsel sesbilimi ve (Gülseren Tor / KKTC) biçim bilgisi hakkındaki eşzamanlı veriler sunulup tartışıldı. Söz varlığıyla ilgili olarak diyalekt sözleri yardımıyla (Mehmet Aydın / Samsun) semantik ve (Uwe Blaesing / Leiden) etimolojiyle ilgili meseleler de dile getirildi. Sentaks/söz dizimi alanının şimdiye kadar hazırlanmış olan gramerlerde ve aynı zamanda diyalekt araştırmalarında çok ihmal edildiği tespit edilerek vurgulanmıştır. Oysa bu alan Türkiye'deki diyalekt ve ağızlar için çok önemlidir. Türkçenin bir işlevsel gramerinin oluşturulması hakkındaki tartışmayı (Nurcan Delen Karaağaç / İstanbul) ve bölgesel çeşitliliklerin gramatikal özelliklerinin betimlenmesi (Astrid Menz / İstanbul) konularını içeren sunumların yanında bir de dil etkileşimini ve komşu Türk dili çeşitliliklerini içeren bildiri sunuldu (Engin Sezer / Ankara). Bu bilimsel etkinliğin esas noktalarından birisini Türkiye'deki Türk diyalektleri ile İran'daki Türk diyalektlerinin dahil olduğu (Filiz Kiral) Oğuz-Türk dillerinin tarihi oluşturmaktadır. Etkileşim dilleri arasındaki ilişkiye ve ayrıca diyalekt alanının Türkiye Türkçesinin doğu diyalektlerine ait bir ögesini oluşturan komşu Oğuz-Türk dil çeşitliliklerinin dil tarihi için önemli olduğuna dikkat çekildi. Bu bağlamda Türkiye'de, bilhassa Türkiye'nin Güneybatısındaki Arapça diyalekt varyantlarının tipolojisi (Otto Jastrow / Erlangen) tartışıldı. Osmanlı-Türk dil etkileşiminin artzamanlı perspektifleri (Nader Srage, Huda Srage / Beirut) de çalıştayın konusuydu